

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

حوزه علمیه زینبیه (سلام الله علیها) خرم آباد

عنوان :

نقش والدین در تربیت فرزندان (در دوران نوجوانی و

جوانی) بر اساس سبک زندگی اسلامی

استاد :

خانم حبیبی

پژوهشگر:

فاطمه صالحی پویا

تیرماه ۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

سبک زندگی اسلامی یعنی گستره ی وسیعی عملی و گفتارهای ائمه معصومین (علیه السلام) که در زندگی خود به کار می برده اند و به دیگران نیز توصیه می کردند. اکنون باید تلاش کرد تا این سبک و شیوه اسلامی در زندگی افراد نهادینه شود چرا که حتی نوع برخورد والدین و نوع رفتار و سخنان راست و دروغی که والدین برای فرزند بیان می کنند تا عمل به قول و قرارهایی که با بچه ها می بندند همه و همه نقش تأثیرگذاری را در شکل دهی شخصیت فرزند ایفا خواهد کرد پس به وظایف والدین در هنگام نوجوانی و دوران جوانی که در اسلام این دوران دارای امتیازات خاصی می باشد و در قرآن و روایات هم پیرامون همین تأثیر والدین در تربیت اسلامی و تحقق سبک زندگی اسلامی دستورات مهمی ایراد گردیده است مواردی از قبیل آموزش اعتماد به نفس، آموزش مشورت، کمک در فراگیری تعالیم دینی و ... که از مهمترین وظایف والدین نسبت به فرزندان نوجوان و جوان است که هرگونه غفلتی ممکن است عوارض شدیدی برای این نسل به دنبال داشته باشد که امروزه با توجه به تبلیغات گسترده دشمن و وارد شدن ماهواره ها و فضاهای مجازی به درون خانواده ها بیان نقش والدین در عصر حاضر کاملاً ضروری به نظر می رسد و این تحقیق به روش کتابخانه ای (اسنادی) جمع آوری شده است و هدف از این پژوهش این است که نقش والدین را در تربیت فرزندان (در دوران نوجوانی و جوانی) بر اساس سبک زندگی اسلامی تبیین نماید.

کلید واژه : والدین، تربیت، سبک، زندگی، اسلامی.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	ج
مقدمه	۱
۱- نقش والدین در دوره نوجوانی	۲
۱-۱- ایجاد اعتماد به نفس	۲
۲-۱- توجه به استقلال طلبی	۴
۳-۱- راهنمایی به موقع و توجه به مسائل جنسی	۶
۴-۱- انتخاب دوست صالح	۷
۵-۱- عزت نفس	۸
۲- نقش والدین در دوره جوانی	۹
۱-۲- تکریم منزلت و شخصیت دهی	۹
۲-۲- انتخاب دوست صالح	۱۰
۳-۲- تحصیلات فرزندان	۱۲
۴-۲- مشورت	۱۳
۵-۲- انتخاب شغل	۱۴
نتیجه گیری	۱۶
منابع	۱۷

مقدمه

دوران نوجوانی و جوانی دوران خیلی حساس فرزند می باشد که والدین در این امر خطیر نقش بسزایی دارند چرا که نوجوان و جوان با حمایت والدین و تربیت صحیح اسلامی می توانند این دوره بسیار حساس را به شکوفایی برسانند و به آن تربیت صحیح و سالمی که مدنظر آیین اسلامی می باشد برسند ولی متأسفانه با توجه به تبلیغات گسترده دشمن و وارد شدن ماهواره و فضاهای مجازی به درون خانواده ها و ترویج مفاسد اخلاقی از همین رسانه ها درصدد کمرنگ کردن این نقش خانواده می باشند و باعث تضعیف و متزلزل شدن بنیان خانواده گردیده اند لذا بیان نقش والدین و اهمیت خانواده در عصر حاضر کاملاً ضروری به نظر می رسد که پژوهشگران در این رابطه تحقیقات فراوانی انجام داده اند اما این پژوهش برآنست که بصورت مفصل به این موضوع بپردازد بنابراین در این پژوهش نقش والدین را در تربیت فرزندان (در دوران نوجوانی و جوانی) بر اساس سبک زندگی اسلامی را در دو بخش نقش والدین در دوران نوجوانی و نقش والدین در دوران جوانی بر اساس سبک زندگی اسلامی تبیین گردد.

دوران نوجوانی و جوانی، دوران خیلی حساس فرزند می باشد که والدین در این امر خطیر نقش بسزایی دارند چرا که نوجوان و جوان با حمایت والدین و تربیت صحیح اسلامی می توانند این دوره بسیار حساس را به شکوفایی برسانند و به آن تربیت صحیح و سالمی که مدنظر آیین اسلامی می باشد، برسند که بدین منظور در این فصل از نوشتار نقش والدین را در خانواده در دو مرحله حساس فرزند یعنی نوجوانی و جوانی بر اساس سبک زندگی اسلامی تبیین می گردد.

گرفتن آنها شوند لذا با گفت و گوهای دوستانه و مشورت کردن با فرزندان بسیاری از مشکلات میان والدین و فرزندان برطرف می شود.

چنانکه امام علی (علیه السلام) درباره ی اهمیت مشورت کردن چنین می فرماید: «مَنْ اسْتَقْبَلَ وَجْهَهُ الْآرَاءِ عَرَفَ مَوَاقِعَ الْخَطَا»^۱ آن کس که از افکار و آراء گوناگون استقبال کند، صحیح را از خطا خوب شناسد. بنابراین این حدیث شریف از امام (علیه السلام) این نکته را می خواهد بگوید که فرد در هر موقعیتی که باشد نیاز به مشورت با دیگران دارد مخصوصاً مشورت کردن فرزندان با والدین تا بتوانند نتیجه سودمندی از آن بدست آورند.

۲-۵- انتخاب شغل

بدون شک یکی دیگر از وظایف والدین در قبال فرزندان که دین مبین اسلام و همچنین معصومین بزرگوار نیز بر آن سفارش کرده اند انتخاب شغل مناسب برای فرزندان است که والدین با کمک کردن به آنها در این زمینه می توانند نقش خود را به خوبی ایفا کنند.

آقای مروجی طبسی در این باره چنین می نویسد: «والدین نباید فرزندان خود را مجبور کنند که شغل پدر و یا شخصی که مورد علاقه ی آنهاست، انتخاب کنند؛ زیرا اگر در شغلی که به اجبار انتخاب کرده موفق نشود و در آن شکست بخورد، اعتماد خود را از دست داده و به شغل های دیگر هم بی علاقه خواهد شد.»^۲ چنانکه آقای پورعلویه در این باره روایتی را از امام علی (علیه السلام) این چنین نقل می کند که «امام علی (علیه السلام) می فرماید: «لَا تَفْسِرُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى آدَابِكُمْ ، فَإِنَّهُمْ مَخْلُوقُونَ لِزَمَانٍ غَيْرِ زَمَانِكُمْ ؛ اولاد خود را مجبور نکنید تا شغل شما را برگزینند؛ زیرا آنان برای

^۱ - محمدباقر، مجلسی، بحارالانوار، جلد ۷۴، بیروت، انتشارات: الامیره، بی تا، ص ۳۶۷

^۲ - محمدجواد، مروجی طبسی، همان کتاب، ص ۲۶۴

جامعه ای غیر از جامعه شما خلق شده اند.^۱ بنابراین والدین بهتر از هر شخص دیگری می توانند به فرزند خود کمک کنند تا شغلی مناسب پیدا کنند و چنانچه اگر فرزندشان به شغلی که مناسب او است علاقه پیدا کرد، هرگز نباید او را نسبت به آن شغل ناامید کنند بلکه باید او را در همان زمینه هدایت کنند. آقای اسماعیلی نیز در این مورد مهم چنین می نویسد: «والدین می توانند فرزندان خود را در انتخاب شغل یاری کنند و در هنگام سختی ها، آنها را هدایت کنند، و آنان را از انتخاب شغل های کاذب بر حذر دارند.»^۲ همچنین آقای جوادی آملی به جهت اهمیت شغل در این باره روایتی را از امام صادق (علیه السلام) این چنین نقل می کند و می نویسد «امام صادق (علیه السلام) می فرماید: خدای عزیز و جلیل، کارهای شکوهمند و عالی را دوست می دارد و کارهای پست و سبک را خوش ندارد.»^۳ پس والدین باید به این نکته توجه کنند که اگر فرزند آنها شغلی را که از نظر شرع حلال است انتخاب و یا به آن علاقه مند بود حتماً به او کمک کنند تا به آن هدفی که دارد برسد به خاطر اینکه قشر جوان نیروی انسانی یک جامعه را تشکیل می دهند و با حمایت کردن او هم می توان به اقتصاد خود و هم به تولید آن جامعه کمک کرد.

^۱ - محمودحسین، پورعلویه، همان کتاب، ص ۸۹

^۲ - حمید، اسماعیلی، همان کتاب، ص ۸۵

^۳ - عبدالله، جوادی آملی، اسلام و محیط زیست، چاپ دوم، قم: انتشارات اسراء، ۱۳۸۶، ص ۲۶۲

نتیجه گیری

در فصل دوم این نوشتار به نقش والدین در دوره نوجوانی و جوانی بر اساس سبک زندگی اسلامی پرداخته شد. با توجه به مطالب ذکر شده در این فصل می توان گفت که دوره نوجوانی و جوانی یکی از حساس ترین و خطیرترین مراحل زندگی یک فرد می باشد برای اینکه شخص این مراحل را با موفقیت پشت سر بگذارند، بهتر است که والدین با توجه به آموزه های دینی به فرزندان خود کمک کنند، البته نقش والدین در هر مرحله متفاوت است چرا که هر مرحله از رشد انسان با مراحل دیگر متفاوت می باشد با توجه به مطالب ذکر شده می توان گفت که والدین در دوره نوجوانی وظایفی از قبیل ایجاد اعتماد به نفس، توجه به استقلال طلبی، تحصیل فرزندان، عزت نفس و... دارد با توجه به این وظایف ذکر شده اهمیت این مرحله را می رساند همچنین والدین در دوره جوانی وظایفی از قبیل تکریم و شخصیت دهی، انتخاب دوست صالح، انتخاب شغل و ... دارند که هر کدام از این وظایف به نوبه خود از اهمیت و توجه خیلی بالایی برخوردار است که والدین با آگاهی های لازم بر اساس سبک زندگی اسلامی می توانند این رسالت مهم را به سرانجام برسانند. به عبارت دیگر همه مواردی که ذکر شد می توان به جرات گفت در همه موارد گرچه موارد دیگر هم دخیل است اما نقش اساسی و سازنده مربوط به والدین است وقتی والدین شخصیت فرزند و جوان خود را مورد تکریم قرار می دهد این تکریم شخصیت او را در اجتماع آماده می کند وقتی والدین معیارهای دوست خوب را برای فرزند بیان می کنند انتخاب دوست صالح می تواند در پیشرفت این فرزند مؤثر باشد و یا اگر والدین فرزند را مورد مشورت قرار می دهند در اصل برای این فرزند ارزش قائل شده اند که این ارزش قائل شدن در همه موارد فوق هم بسیار مؤثر است.

منابع

قرآن

نهج البلاغه

- ۱- اسماعیلی، حمید، والدین و تربیت نسل جوان، قم: انتشارات طلوع مهر، ۱۳۸۲
- ۲- تنه کار، محسن، آشنایی والدین با دوران بلوغ نوجوانان، بی جا، انتشارات نسیم حیات، ۱۳۸۹
- ۳- پورعلویه، محمودحسین، نقش مادران در تربیت فرزندان، چاپ دوم، قم: انتشارات جوانان موفق، ۱۳۹۱
- ۴- پیغمبری، محمدرضا، والدین آگاه فرزندان دلخواه، چاپ دوم، کاشان: انتشارات مرسل، ۱۳۸۵
- ۵- جوادی آملی، عبدالله، اسلام و محیط زیست، چاپ دوم، قم: انتشارات اسراء، ۱۳۸۶
- ۶- حسینی، داوود، روابط سالم در خانواده، چاپ هفدهم، قم: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۶
- ۷- حرعاملی، محمدبن حسن، وسائل الشیعه، جلد ۷، قم: انتشارات ذوی القربی، ۱۳۸۷
- ۸- ژینوس، آروند، جلیلی، بهروز با همکاری گروه مشاوره و پژوهش سلامت کودکان و نوجوانان؛ والدین و بلوغ نوجوانان، تهران: انتشارات پژواک آرمان، ۱۳۹۳
- ۹- سادات، محمدعلی، راهنمای پدران و مادران شیوه های برخورد با نوجوانان، جلد اول، قم: انتشارات تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، ۱۳۷۱
- ۱۰- عیسی فر، احمد، ابعاد روانشناختی تربیتی کودک - نوجوان و جوان، تهران: انتشارات رایحه عترت، ۱۳۹۱
- ۱۱- فرهادیان، رضا، والدین و مربیان مسئول، چاپ پنجم، قم: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۹۲
- ۱۲- قائمی، علی، دنیای نوجوانی، تهران: انتشارات تبلیغات اسلامی، ۱۳۹۳

۱۳- مروجی طبسی، محمدجواد، حقوق فرزند در مکتب اهل بیت (علیه السلام)، چاپ هفدهم، قم:

انتشارات مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۳

۱۴- مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، جلد ۷۴، بیروت، انتشارات الامیره، بی تا

۱۵- یوسفی، شهناز، بازشناسی تربیت جنسی با رویکردی اسلامی، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و

پژوهشی، ۱۳۸۹